

2011. április 9. szombat
Pál első levele a korinthusiakhoz 8,1–13
Dr. Peres Imre

A bálványáldozati hús kérdése

^{8,1}Ami pedig a bálványáldozati húst illeti, tudjuk, hogy mindnyájunknak van ismerete: az ismeret felfuvalkodottá tesz, a szeretet pedig épít ^{8,2}Ha valaki azt gondolja, hogy ismer valamit, az még semmit sem ismert meg úgy, ahogyan ismerni kell. ^{8,3}De ha valaki szereti az Istent, azt már ismeri az Isten. ^{8,4}Ami tehát a bálványáldozati hús evését illeti, tudjuk, hogy nincs bálvány a világon, és hogy Isten sincs más, csak egy. ^{8,5}Mert ha vannak is úgynevezett istenek, akár az égben, akár a földön, mint ahogyan sok isten és sok úr van, ^{8,6}nekünk mégis egyetlen Istenünk az Atya, akitől van a mindenség, mi is örte, és egyetlen Urunk a Jézus Krisztus, aki által van a mindenség, mi is ő általa. ^{8,7}Viszont nem mindenki van meg ez az ismeret, sőt némelyek a bálványimádás régi szokása szerint a húst még mindig bálványáldozati húsként eszik, és lelkiismeretük, mivel erőtlén, beszennyeződik. ^{8,8}Az étel pedig nem változtat Istenhez való viszonyunkon; ha nem eszünk, nem lesz belőle hátrányunk, és ha eszünk, abból sem lesz előnyünk. ^{8,9}De vigyázzatok, nehogy ez a szabadságotok valamiképpen megütközést ne váltson ki az erőtlének között. ^{8,10}Mert ha valaki meglát téged, akinek ismereted van, amint a bálványtemplomban asztalnál ülsz, vajon nem fog-e erőtlén lelkiismerete felbátorodni arra, hogy ő is megegye a bálványáldozati húst? ^{8,11}És így ismereteddel vesztét okozod erőtlén testvérednek, akiért Krisztus meghalt. ^{8,12}Így aztán amikor a testvérek ellen vétkeztek, és erőtlén lelkiismeretüket megsértitek, Krisztus ellen vétkeztek. ^{8,13}Ezért tehát, ha az étel megbotránkoztatja testvéremet, inkább nem eszem húst soha, hogy őt meg ne botránkoztassam.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Pál apostol idejében Korinthusról¹ az a hír terjedt, hogy „szagos Korinthusz” és az élvezetek fészke, azonban mégsem volt annyira „istentelen”. A városban ugyanis sok istent tiszteltek: Poszeidont, Isziszt, Zeuszt, Dionüszoszt és főleg Afroditét, akinek templomában ezer papnő kínálta a kultikus paráznság játékeit a szenvedélyek élvezőinek. A vallásos

orgiák mellett fontos szerepe volt az áldozatbemutatóknak. Az áldozatokat általában vagy az áldozó ember ill. család hozta a saját nyájából, vagy pedig a templom készletéből való állatokat² kellett megfizetni.³ Ha pedig maga a templom rendezte az áldozatbemutatót, mindig valami közös célt szolgált, általában az uralkodót, akinek külön gondja volt arra, hogy legyen mit áldozni. Az áldozatok tehát nem csak egyéni bűnvallást, hálaadást, kérést szolgáltak, hanem főleg a közéletet, mint pl. a háborúk sikerességét, segélykérést, jó üzletelést, betegségtől, járványtól való megóvást. Mindezeknél azonban be kellett tartani a rituális tisztaságot. Az állatok (juhok, bikák, ökrök stb.) az előírt törvények szerint kerültek az oltárra,⁴ amelyek közelében ott álltak az *istenek* – különböző szobrok formájában, amelyeket a biblia *bálványoknak* nevez.⁵

¹ A város ókori történelmével kapcsolatban vö. R. SCHEER: Korinth, in: S. Lauffer (Hrsg.): *Griechenland. Lexikon der historischen Stätten*, Augsburg-München, Bechtermünz Verlag, 1999, 338–343; N. D. PAPACHATZIS: *Das antike Korinth*, Athen, Ekdotike Athenon, 1998.

² Sok helyen egy-egy templomnak saját „istálló” voltak.

³ Hasonló templomi áruskodást zavart meg Jézus a jeruzsálemi templomtisztítás alkalmával (vö. Jn 2,13–16).

⁴ A görögöknél, akik Korinthus lakosságának zömét jelentették, az áldozati állatot levágó papok először megmosták kezüket, fölverték fehér ruhájukat és díszes szalagjaikat, azután szimbolikusan meghintették vízzel a többi résztvevőt és feldíszítették az állatot – virággal és törött árpával. Szórének egy részét tűzbe dobták és az állatot az oltár előtt megölték. Kiomló vérével meghintették az oltárt, és az állatot megnyúzták, a májából jövendőt mondtak, többi részét pedig az áldozat után a résztvevők megehették. Közben vízzel, borral és illatszerekkel hintették az oltárt, hogy eltüntessék az égett hús kellemetlen szagát. Közben szólt a zene, általában a félhomályban hallgatták, és emelték ezzel a nézők látványos és hangulatos élményeit. A vezető pap közben mormolta az imádságokat és különböző mozdulataival jelezte az istenséggel való kapcsolatát.

⁵ Általában ember-formájúak voltak, de ismeretesek a kombinált szobrok is: alsó részük embert, felső pedig valami állatot, madarat ábrázolt.

Ezeken a vallásos áldozatokon kívül voltak még nagy állami ünnepek, amikor igen sok állatot öltek meg áldozatként isteneik előtt (Hekatomba). Persze, ezeket az áldozatokat egyszerre elfogyasztani képtelenség lett volna. Ezért a templomok lassan felszerelkeztek bizonyos boltokkal, ahol a levágott állatok húsát ki-
árúsították.⁶ Némely helyen a templom mellett nemcsak afféle húsboltot nyitottak, hanem még külön „bü-
fét”, vendéglőt is, ahol különböző járókelők – vallásukra vagy meggyőződésükre való tekintet nélkül –
szabadon fogyaszthatták a pogány konyha eredetileg áldozati húsból készített ételeit. A pogány korinthusi-
ak számára az ilyen húst vagy ételt fogyasztani természetes volt, sőt helyenként valami vallásos aktusnak is
számított, ezért amíg pogány vallásúak voltak, bizonyára eszükbe sem jutott problémázni azon, amit annyi-
ra magától értetődőnek fogadtak. Ám amikor Krisztus követőivé lettek, nyomban megváltozott minden.

1–3. vers

Pál apostol érzékeny témát kezd fejtegetni, amikor a bálványáldozati hús evésének problematikáját veszi
elő.⁷ Ezt a kérdést két szempontból tárgyalja: mint rigorisztikus (teológiai), és mint libertiniztikus (etikai)
problémát.⁸ Úgy tűnik, hogy Pál itt már valamilyen korábbi tanításra hivatkozik,⁹ amit akár ő maga is is-
mertetett a korinthusiakkal, ezért írhatja, hogy „tudjuk, hogy mindnyájunknak van ismereté”.¹⁰ De azt sem lehet
kizárni, hogy ő ezt már valamilyen korábbi apostoli forrásból vette, ami közkézen foroghatott a korake-
resztyén hellenista gyülekezetekben, ahol a bálványáldozatokhoz és pogány istenekhez való viszonyulás
hasonló módon problémát jelenthetett már, a legkorábbi időtől fogva.¹¹ Erre utal hirtelen két olyan mon-
data is Pálnak, amely erősen bölcsességirodalmi lokusznak ismerhető fel, tehát korábbi hagyományból
származik. Az egyik, „*αχ̄ ismeret felfüvalkodottá tesz, a szeretet pedig épít*“
(ή γνώσις φυσιοῦ, ή δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ), erősen korai keresztyén szólásmondásnak tűnik. A másik
szólásmondás („*Ha valaki azt gondolja, hogy ismer valamit, az még semmit sem ismert meg úgy, ahogyan ismerni kell*“)
Pál most mind a két mondást a bálványáldozati hús evésére alkalmazza. Nincs kizárva, hogy szándékos
(ellentétes) szójáték segítségével (γνώσις - ἀγάπη) akarja mondanivalóját élénkebbé tenni. Az ehhez
csatolt kiegészítése az Isten szeretetéről és ismeretéről filozofisztikusan¹² hangzik ugyan, de valójában
logikus záradéka az előzően elmondottaknak. Lényege az, hogy a keresztyének életében ne az ismeret
(γνώσις) legyen domináló, hanem a szeretet (ἀγάπη). Az ismeretet ő nagyon tágnak tartja, szinte olyan-
nak, amelynek nincs határa, és sohasem lehet elégségesnek mondani, mert semmit sem lehet igazán tökéle-
tesen megismerni. Mire vonatkoztathatta ezt? A világra? A kozmoszra? Az istenek világára és mítoszokra?
Nem tudjuk. De bizonyára ez összefüggésben lehetett az ókori görög emberek életfilozófiájával és vallásá-
val. A szeretet viszont nem ilyen bizonytalan: Isten hagyta magát megismerni és elérhetővé tenni Jézus
Krisztusban - szemben a pogány istenek rejtőzködésével, kiszámíthatatlanságával és állandó másításával.
Ugyanakkor Pál mondatának az alanya nem az ember, hanem az Isten, aki előtt nincsenek titkok vagy
korlátok: ő mindent és mindenkit ismer, hiszen alkotója volt. Az ember általa ismertetik meg
(οὐτος ἔγνωσται ὑπ’ αὐτοῦ), és jut el helyes viszonyulásra önmagához, az Istenhez, a világhoz, és itt
a bálványok ismeretéhez és megítéléséhez is.

4–6. vers

A korinthusi gyülekezet különböző társadalmi rétegekből és népcsoportokból állt. Feltehető, hogy éppen a
zsidókból lett keresztyének viszonyultak szabadon a bálványoknak áldozott húshoz,¹³ mert mivelhogy
azelőtt is egy-Isten-hitűek voltak, számukra nem létezett más Isten és más Úr. Nekik tehát nem jelentett
problémát a bálványoknak áldozott hús fogyasztása, mert – ahogy Pál apostol írja egy régebbi himnikus

⁶ A bőrt feldolgozták vagy eladták, a húsból szintén jó bevételt tudtak biztosítani.

⁷ Többször fogja ezt érinteni leveleiben, de egységesen talán az 1Kor 8–10. és Róm 14–15. fejezeteiben, ahol mindenütt a hitben
erősek és gyengék kapcsolatát tárgyalja, s főleg az úgymond gyengéket pártfogolja.

⁸ F. LANG: *Die Briefe an die Korinther*, NTD 7, Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1986, 108.

⁹ Vö. pl. 2,2; 3,19; 7,14; 8,22: vö. A. LINDEMANN: *Der Erste Korintherbrief*, HNT 9/1, Tübingen, Mohr Siebeck, 2000, 190.

¹⁰ GÁL F.: A Korinthusiaknak írt első levél, in: *Pál apostol levelei*, Budapest, Szent István Társulat, 1992, 113.

¹¹ Némelyek szerint ez egy bizonyos jelszó-mondatnak számíthat, a „felvilágosultabb” korinthusiak egy csoportja könnyedén
intézte el ezt a kérdést, mondván, hogy „márpedig az istenek nincsenek”, ezért az áldozati hús is olyan, mint a többi hús: minden
mellékgondolat nélkül ehető: vö. BOLYKI J.: A Korinthusiakhoz írt első levél magyarázata, in: *Jubileumi kommentár III*, Budapest,
Kálvin Kiadó, 1995, 266.

¹² Nem lehet kizárni, hogy Pál apostol itt valamilyen filozófiai traktátus egy részletére utalhat: vö. H. CONZELMANN: *Der erste Brief
an die Korinther*, KEK 11, Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1969, 167.

¹³ Vannak kutatók, akik éppen az ellenkezőjét állítják: hogy a bálványáldozati hús evésének problémája a zsidókeresztyének között
lett nagy gond: vö. pl. CSERHÁTI S: *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele*, UK 2, Budapest, Luther Kiadó, 2008, 361. Anton
STROBEL (*Der erste Brief an die Korinther*, ZBK NT 6.1, Zürich, Theologischer Verlag, 1989, 133) még hozzáteszi (hivatkozással a
Zsolt 106,28-ra), hogy éppen a zsidóknál vigyázni kellett a tiszta húsról, hogy ne keveredjen a bálványokkal. Az említett helyre való
hivatkozás azonban félrevezető, mert ott kimondottan rituális beavatásról és kultikus közösségvállalásról van szó.

hitvalló szöveg szerint – „nincs bálvány (εἰδωλον) a világon, és Isten (θεός) sincs más, csak egy.¹⁴ Mert ha vannak is ún. istenek (θεοί), akár az égben, akár a földön, mint ahogyan van sok isten (θεοὶ πολλοί) és sok úr (κύριοι πολλοί), nekünk egyetlen Istenünk az Atya (ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ), akitől van a mindenség (τὰ πάντα), mi is óérte, és egyetlen Urunk (εἷς κύριος) a Jézus Krisztus, aki által van a mindenség, mi is óáltala”. Ezt az eredetileg zsidó szemléletet vehették alapul azok az apostolok, akik az ún. jeruzsálemi zsinat alkalmával (ApCsel 15,29) megszabták a pogánykeresztyének hitbeli mihez tartását, az *apostoli dekrétumok*,¹⁵ amelyben többek között még határozatban szerepel a bálványáldozati hús és a megfulladt állatok fogyasztásának tilalma, mivel ezekben látták a legnagyobb pogány bűnöket. Ez részben a vér fogyasztására, részben a megfojtott állat pogány módra való evésére vonatkozhatott. Most, hogy Pál apostol mégis végez ezen a nézetben bizonyos módosítást, ez talán abból is érthető, hogy az ő számára csak egy az Úr és az Atya, akitől a mindenség van (8,6). Ő sem ismer el és nem tisztel más istenséget, ill. nem szolgál nekik.¹⁶ Ezzel a határozott elutasítással komoly demitologizálást végez a pogány világ mitikus képzetain és hitgyakorlatán. Pál szerint, amit az Atya megtisztított, az mindenképpen tiszta, még akkor is, ha eredetileg tisztátalan vagy istentelen kezekben volt. Ez az áldozati húsról is vonatkozik. Azt tudja, hogy a démoni világ létezik, hiszen önmagán is tapasztalta gyöttrését a sátán angyalától (2Kor 12,7), de akik Krisztusban vannak, azok szabadok a démoni tisztátalanságtól. Pál ezért nem hisz a bálványáldozati hús tisztátalan vagy mágiikus hatásában. Tehát teológiai szempontból a dolog jelentéktelen; ő azt veszélytelennek és ártalmatlannak tartja. Vagyis magában véve a bálványáldozati hús evése ill. nem evése a keresztyén hit szempontjából teljesen „közönyös”, mert az étel nem változtat az Istenhez való viszonyunkon: ha eszünk, nem lesz belőle hátrányunk, és ha nem eszünk, nem lesz belőle előnyünk (8,8). Persze, a keresztyének nem szabad közvetlenül a pogány istentiszteleteken és kultikus szertartásokon részt venni, és ezzel az ottani istenségimádatban részesülni – ennek világosnak kell lennie minden keresztyén számára.

7–8. vers

A zsidóknál ugyan voltak különböző törvény-tételek, amelyek szerint nem minden hús volt fogyasztható, de ezek nem a bálványáldozati húsról szóltak, hanem vagy a különböző állatfajtákra (mert nem minden állat felelt meg a kultikus tisztasági előírásoknak), vagy a megfulladt állatokra, ami a vérnek az állatban való maradása miatt volt tilos. Ezért ezek a zsidókeresztyének egyszerű kézigyintéssel elintézhették a dolgot, mint ártatlant és veszélytelen, mivel a pogány isteneket semminek tartották.¹⁷ De ezzel az „ismerettel” (γνώσις) nem minden keresztyén rendelkezett. Az azelőtt pogány isteneknek szolgáló és élő pogánykeresztyének nem tudták elfelejteni a múltjukat.¹⁸ A húsról való rápillantásuk nyomban eszükbe juttathatta a régi életüket, szokásaikat (συνήθεια), szertartásaikat, isteneiket és orgiáikat, és bizonyos komplexus alakult ki bennük, főleg ha látták, hogy a többiek vidáman, élvezettel fogyasztják (ἐσθίουσιν) a szerintük „megfertőzött” húst. A lelkiismeretük (συνείδησις)¹⁹ ezzel beszennyeződik (μολύνεται: *contaminare*). Attól, hogy gyenge (ἀσθενής: erőtlen, beteg) lelkiismeretűnek bélyegzik őket, még a helyzetük nem változott. Ezeknek a vergődő keresztyéneknek a számára ugyanis azért volt nehéz az ügy megértése és elfogadása, mert öbennük – ha a dolgot kissé pszichológiai oldaláról nézzük – a bálványáldozati hús bizonyos istennévhez, szertartáshoz, társasághoz és főleg gondolatvilághoz kapcsolódott, amelyben azelőtt mint pogányok éltek, ami életük addigi irányát jelentette. Bizonyára olyankor felkavarodott bennük sok emlék és régi érzelm-fosztlány. Ezért egyszerűbb lett volna ezt a témát nem bolygatni és a tudatalattijukat nem háborgatni, hiszen hús nélkül is megélhettek volna – gondolhatták –, csak ne legyenek állandóan ingerelve. Ezért azok, akiknek az evés nem okozott problémát, inkább mondjanak le róla a testvérek érdekében. Persze nem bántva őket ezért, vagy dicsekedve a nagy áldozat meghozatalával, mintha ez nagy érdemnek

¹⁴ Vö. D. ZELLER: Der eine Gott und der eine Herr Jesus Christus, in: *Neues Testament und hellenistische Umwelt*, BBB 150, Hamburg-Bielefeld, Philo & EVA, 2006, 47–59 = Th. SÖDING (Hrsg.): *Der lebendige Gott*, FS W. Thüsing, NTA NF 31, Münster, Aschendorff, 1996, 34–49.

¹⁵ F. LANG: *Die Briefe an die Korinther*, 108.

¹⁶ Nem kerülheti el figyelmünket, hogy Pál szemlélete valójában kettős, mert miközben itt ignorálja más istenek, istenségek és démonok létezését, másutt ő maga (Róm 8,38; 1Thessz 1,9–10; 1Kor 10,19–20; 12,2; 2Kor 6,14–16; Gal 4,8–9) és főleg a páli iskola, mégis kitér azok tárgyalására (pl. Kol 1,16), mint olyan erőkre, amelyek veszélyeztetik a Krisztusban megváltott ember hitét és életét (Ef 2,2; 4,17.27; 6,11). Tartózkodásuk helye: az égben (ἐν οὐρανῷ) és a földön (ἐπὶ γῆς). Igaz, Pál elvonatkoztatja tőlük a hatalmat és a létezését és csak „ügynevezett isteneknek” nevezi őket. Az 1Pt 3,22 is ilyen irányba mutat. Vö. J. WOYKE, *Götter, Götzen, Götterbilder. Aspekte einer paulinischen ‚Theologie der Religionen‘*, Beihefte zur ZNW 132, Berlin-New York, W. de Gruyter, 2005, 158–211.

¹⁷ Vö.: Zsolt 96,5; Zsolt 115.

¹⁸ H. A. W. MEYER: *Kritisch exegetisches Handbuch über den ersten Brief an die Korinther*, Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1856, 181–182.

¹⁹ A lelkiismerethez vö. Zsid 10,2; 1Pt 2,19.

számítana Isten előtt. Az étel ugyanis nem változtat Istenhez való viszonyunkon; ha nem eszünk, nem lesz belőle hátrányunk (ὕστειρέω), és ha eszünk, abból sem lesz előnyünk (περισσεύω).

9–11. vers

A mélypszichológiából tudjuk, hogy az emberi lélekben a dolgok és régi élmények nem az által rendeződnek, ha békén hagyjuk, és nem bolygatjuk azokat, hanem úgy, ha szó esik róluk, feljönnek a tudatba, ill. megvállásra és hatástalanításra kerülnek, mert csak úgy vesztik el mérgező hatásukat. Talán ezért is volt szükség arra, hogy Pál apostol ezekről is tárgyaljon. A probléma talán azért is súlyosbodott, mert egyesek a gyülekezetben kihívóan, magabiztosan, de inkább provokatív, mint segítő módon viselkedtek. Az ún. erősek könnyelműsége és kihívó magatartása, hogy ők elmehetnek a bálványtemplomba (ἑδωλείων), a pogány áldozati lakomákra, és szabadon fogyaszthatják, amit csak tálnak, még ha ez korábban bálványáldozati lakomából való hús is volt (εἰδωλόθυτα), botránkoztatta a többi „gyengébb hitűt” (ὁ ἄσθενῶν), és szerencsétlenség érzését és megütközést (πρόσκομμα) váltott ki bennük. Lehet azonban, hogy eredetileg legalábbis némelyeknél, nem volt szándékos ez a botránkoztatás, hanem inkább a maguk szabadságával akarták volna feloldani, és hitükben felszabadítani a komplexusokkal küszködőket, de a végén mégis minden a visszájára fordult, és több volt belőle a kár, mint a haszon, mert megzavarták a lelkiismeretüket. Ezért Pál figyelmeztet: ott, ahol Krisztus meghalt a testvérekért, nem lenne szabad erő felett kísérteni őket, mert az Úr sem teszi ezt velük.²⁰

12–13. vers

Pál újra visszautal az esetleges veszélyre ill. kísértésre, hogy a hitben gyengéket a bálványáldozati hús fogyasztása visszasodorhatja a régi démoni hitvilágukhoz, mert ők azelőtt a pogány kultuszaik mögött mégis csak plasztikus istenséget- ill. démonokat képzeltek el. Ez által meg lenne sértve lelkiismeretük, dezorientálódnának a hitben, és a Krisztus váltságműve számukra törést szenvedne. A megzavart lelkiismeret aztán elveszíti a kontroll-szerepet a hívő lelkében, és kárt vall, vagy bűnre vetemedik. Pál számára tehát a probléma nem teológiai jellegű: a bálványáldozati hús evése a hit szempontjából nem tilos. De nem ajánlatos ott, ahol kárt okoz mások hitében. Így hát ezt a kérdést Pál apostol *etikailag* dönti el: a hitben erőseknek joguk és szabadságuk van a bálványáldozati húst fogyasztani, vagy akár a pogány templomi éttermekben is étkezni, de hogy a „gyengéket” ne botránkoztassák, és hogy felszabadult magatartásuk azok előtt ne tűnjék úgy, mintha az evangéliumot elárulták volna, ezért tanácsosabb – a szeretet parancsának engedve – inkább nem enni bálványáldozati húst, és az ilyen helyeket nem látogatni. Pál itt nem parancsol, csak figyelmezteti őket erre, és saját magáról példaként mondja, hogy inkább nem fog enni húst soha, csak hogy ne éljen botránkoztatóan. Ez pedig nem csak azt jelenti, hogy felháborítóan, hanem bűnre csábítóan és bukáshoz segítőn a gyengék számára. A hitben való szabadságnak tehát tapintatossággal kell párosulnia, és főleg: a másik javát kell néznie, akkor is, ha esetleg kedvenc ínyencségekről volna szó. Ezt a megtartóztatást pedig szeretettel kell vállalni nem csak akkor, ha húsról van szó, hanem mindenben, amivel a felebarátom hitének hajótörését okozhatnám.²¹ „Te azt a hitet, amely benned van, tartsd meg az Isten előtt. Boldog, aki önmagát nem ítéli el abban, amit helyesel” (Róm 14,22).

²⁰ Vö. 1Kor 10,13; Jak 1,13–14.

²¹ TÓKÉS I.: *A Korinthusiakhoz írt első levél magyarázata*, Nagyvárad, Királyhágómelléki Református Egyházkerület, 1995, 197–198.208–210.

Prédikációvázlat

1. A szeretet és ismeret

A szeretet és ismeret két olyan kategória a keresztyének életében, ami nagyon fontos és hasznos, de ami – rosszul kezelve – sok kárt is tehet. A szeretet (ἀγάπη) fontos, mert Isten maximális jóindulatát közli, ugyanakkor készlet arra, hogy teljes bevetéssel egymás felé is továbbítsuk ezt a ragaszkodást. Ezért mentő, építő és éltető. Az ismeret (γνῶσις) tágra nyitja szemünket, és közel hozza a minket körülvevő világot sokfajta rejtélyével együtt. Ezért gazdagító lehet. Mégis felfuvalkodottsághoz vezethet – ott és akkor, ahol és amikor csak öncélú haszon és emberi rangok érdekében ápolják vagy művelik. A vallásra és hitre nézve az (isten/egyház)ismeret nem rendelkezhet önmagában mentő erővel, csak bizonyos út lehet a Megváltó megragadásához és szeretetének elfogadásához. Azonban az olyan fajta (vallás)ismeret, amely nem bontja ki ezt a zárttságot és nem készlet Istenhez sietni, inkább kárt tesz a fejben és a szívben, és a lelkiismeretet is hamis működésre csábítja. Sőt, felfuvalkodottsághoz vezetve megrontja az emberi kapcsolatokat is. Ezért olyan ismeretet kell művelnünk, amely a szeretettől áthatva Krisztus nagyságát dicsóítja és a felebarát javát szolgálja – alázatban és önzetlenül.

2. Az istenek, démonok és szellemek senkik és semmik

Sok ún. isten, démon és szellem pályázhat hitűnkre, de Krisztus világában ezek semmisnek bizonyulnak. Nem tudjuk átlépní világunk korlátait, és sok mindenről nincs megfelelő információ, így ismeretünk is sokszor csak torz hírek, téves tapasztalatok vagy pillanatnyi benyomások alapján alakul. Az isteneket, démonokat és szellemeket illetően is sok mondanak adunk hitelt, miközben az emberi szív szünet nélkül bálványokat gyárt. Ebben a belső keveredésben nem kell magunkra maradnunk, és az istenek, démonok vagy szellemek fogságában, ill. félelmében élnünk. Krisztus lefegyverezte ezeket a valós vagy képzelt erőket (Kol 2,15), és Isten fiainak szabadságára vezet minket. Benne ezek a kategóriák semmisnek bizonyulnak (Kol 1,15–20), hiszen mint megváltottakra nem hathat már kárhozatos ítélet, és semmi nem választhat el minket Isten szeretetétől (Róm 8,31–39).

3. Az evés és ivás nem lehet üdvkategória

Nem az ételek vagy italok döntik el az Istenhez való viszonyulásunk komolyságát, hanem a Krisztus megváltásában való hitűnk. Bár igaz, hogy olykor sokat adunk a külsőségekre, és az étkezésben is hol élvezetet, hol „nyereséget” keresünk. Az Úr azonban arra készlet, hogy minden ételt hálaadással fogadjuk, és becsüljük meg a mindennapi kenyeret, ami kezének adománya életünk fenntartásához. De ennél többet nem tulajdoníthatunk neki. Még az úrvacsorai kenyér vagy bor sem lehet önmagában mágikus eszköz az üdvösségre, ill. gyógyításra vagy bűnbocsánatra. Küldetése nem önmagában vagy anyagában van, hanem abban, hogy az Úr halálára emlékeztet minket, aki meghalt értűnk, és vérével megtisztít minden bűntől. Ezért az étel-ital nem lehet üdvkategória vagy olyan isteni tetszés-szerzés, amivel többnek vagy kevesebbnek számítunk. Ezzel Istennél nem szerzűnk jó pontokat. Mert Isten országa nem evés vagy ivás, hanem igazság, békesség és a Szentlélekben való öröm (Róm 14,17).

4. Szabadságunk építhet és rombolhat is

Modern világunkban szabadságunk van sok mindent tenni, amivel élvezeteinket kielégíthetjük, de nem minden tettiünk egyformán hasznos másnak is. Isten sokban nagy szabadságot adott nekűnk, hogy tetszés szerint alakítsuk és élvezzük az életet. De egyúttal felelősséget is kaptunk arra, hogy ne vigyük romlásba a másik embert. Élvezeteink alakításában figyelembe kell tehát vennűnk nemcsak saját kényelműnkét és szabadságunkat, hanem a másik ember hitét és lelkiismeretét is. Mert Krisztustól kapott küldetésűnk nem ártani vagy rombolni, hanem építeni akar. És ezt nem is azzal a felsőbbrendű érzéssel kell tennűnk, hogy lenéznűnk a gyengébb hittel vagy lelkiismerettel rendelkező testvéreket, vagy büszkélkedve mások fölé emelnűnk fejűnkét, hogy mi milyen erősek vagyunk, és mi mindent megengedhetűnk magunknak. A másikban nagyon könnyű világokat dönteni le, és ezt másodpercek alatt is megtehetjük, de az építéshez olykor sokéves kitartás és lemondás kell. Szabadságunk az Úrban nem lehet rombolás vagy vadítás eszköze, hanem csakis út a másik ember mentésére.

5. A botránkozás és botránkoztatás súlyos károkat okozhat

Felelőtlen magatartásűnkkel olyan botránkoztatást okozhatűnk, amivel mélyen felkavarjuk a testvérek lelki békéjét. Olyan ez, mintha késekkel vagdalnűnk a szívűket. Ezzel nem a saját szabadságunk nagyságát manifestáltatjuk, hanem tudva-tudatlanul durván beletaposunk mások lelkébe és értékrendjébe. Ezzel nem elismerést szerzűnk magunknak, hanem csak azt érjük el, hogy a másik testvér háborogni fog, méltatlankodni és csűnyá-

kat gondolni. Ez bűnbe viszi őt. Vagy más esetben – kísértésbe esve és minket utánozva – megpróbál ő is hasonlót tenni, de aztán lelkiismeret furdalásban fog gyötrődni, és hite-békéje kárt vall. Úgy lesz, mint a kisgyermek az alkohollal. A végén így is, úgy is rosszul lesz tőle. Tekintetbe kell tehát vennünk, hogy szabadságunkban hol meddig mehetünk, és mi az, ami nem okoz károkat, hanem inkább odasegít az Úrhoz. Szabadságunk csak felelősségbe keretezve lehet áldás.